

ALEX François
blong Fransis i mekem

Ususraa pule maraw men OL RAT

**Gaua island,
Banks Islands, Vanuatu**

2003 - 2011
[⟨francois@vjf.cnrs.fr⟩](mailto:francois@vjf.cnrs.fr)

Matvas gawē mun kimi!

Sasik Alex. Yufala i tingbaot? Long yia 2003 mi bin stap smoltaem long ples blong yufala, mo yufala i lanem mi long lanwis blong yufala.

Wok blong mi hem i blong holem taet ol lanwis blong Vanuatu. Mi wantem helpem yufala blong save raetem lanwis, blong i no save lus long fyuja. From samting ia nao mi bin mekem smol buk ia, blong ol pikinini mo ol bigbigwan ol i save ridim mo raetem lanwis blong **Olrat**.

Insaed long buk ia mi putum wanples samfala *kastom storian* blong Gaua we olfala †Maten Womal i bin talem i kam mo mi rikodem. Woman blong mi Sawako hem i droem ol piya, mo mi mi raetem ol toktok. Blong raetem lanwis blong yufala, mi stap folem wan rot blong traem mekem se i mas isi long yumi evriwan: i mas isi long yumi ol bigbigwan, mo i mas isi long ol pikinini long fyuja.

Sipos yufala i laekem, bambae yumi save printim fulap ol kopi, blong givim i go long ol pikinini long skul blong yumi. I gut se yumi helpem gut yumi bakegen olsemia, blong holem taet lanwis mo kastom blong bifo.

Varean sasa mun kimi.

Na Alex.

Franis, 2004 - Australia, 2011

Adres blong mi:

Alex FRANÇOIS
16 rue Laetitia
F-92500 RUEIL
FRANCE

email <francois@vjf.cnrs.fr>

tel (00.61)450960042

Nak palpal

Maten Womal

Jōlap ~ 19 August 2003

**Muk tay valvalaw, ususraa pulē maraw,
mula.**

**Mō jaw mō nak palpal men Qinsēlan. Nēy
van ma, nēy mō la jujuñ ne, rēslav.**

**Jujuñ ne, ni
men Ōlrat.**

**Nēy mō pal
ni, nēy van mē
ni.**

**Ni m·van roy ka ni tav naw, ni m·gis mon
pō suy naw, ni van roy ka ni tav naw.**

**Alē nak palpal ne m·van ma, ni mō ukaa
pōt lē qētē vat, pōt tē van ti lē lēwa vat;
nak le lam.**

Van ma, vejēñ mē jujuñ ne tē tav naw ti.

Nēy mō rot ni, van lē pōt. Van mē ni meken nak.

Wō la marat ne, van mē ni, Qinsēlan.

Ni m·saa Qinsēlan van va— van, tay raqa ti Motlav saa ti Qinsēlan, ni m·la ni, ni m·laa mēn raqa neñ, nōrō mule ma ti Motlav.

Nōrō m·saa van van va— van, raqa m·la putē. Jarē jujuñ men Ōlrat.

Alē, jujuñ nañ mō la jujuñ nok, Jon Young Henry.

Qirii, ga saa ti qirii, nōtnōtōn Jon Young mō van jēn Ōlrat, nēy mō pal ni van mē ni Qinsēlan, ni m·la raqa ti Motlav, m·la putē; m·la putē ne, nōtnōtōn Jon Young.

Famlē men Ōlrat jēn na ine. Varian.

Tamat Gēngēn

Maten Womal

Jōlap ~ 19 August 2003

**Varean sasa mun nēk, jujuñ ga rēē. Muk
mula tay ususraa ne, na ga mērēs ga la
woy mula.**

**Tay vōnō nēy mō saa lē vōnō won, gatav,
mō.**

**Nēy mō saa van van va— van, jujuñ mō mat
ni mō mat, ni mō mat vavavan —
Raqa tuwa, marat tuwa.**

**Nōrō mō saa van van van, mon marat
mō mat vutaa ni.**

Alē, mon raqa ne taqan iē.

**Raqa nañ ni m·saa woy māasen. Ni m·tuy
saa ni m·gis mon key. Key mogon ni mō
mēnēē.**

Ni m·van ma, tay vat tē tuy ti lē mataale.

Ni tē rara ti, ni tē tēw vat ne mē mon key.

Tēw tēw tēw vat vavavan, qayñēn mō

rēē.

**Mon vuvuy ga iv, mon vuvuy mō jay jen ni.
Alē ni m·tēw vat van va— van, qayñēn mō
rēē; mō ris mon vuvuy mē.
Ti ni m·gis iē rowol lē vat ne, ni m·saa iē.
Saa van van vavavan, ni m·la putē, mārat.
Alē, putē mārat ne, gēngēn ga iv jen raqa
ne, ni tē vēñēn putē ne mēn wapalak a
men ti.**

**Mon putē ga mērēs t·gēngēn,
ni ga rowol, van ēm palak,
wapalak ga men, sugēn lē gat,
van mē ma, vēñēn nōtōn mē.**

**Gēngēn mu putē ne,
wapalak vatwal woy.**

**Ni tē ēs woy mē sōsōn viven ti; la gēngēn,
palak, palak ga men.**

**Nōrō m·saa van van va— van, putē mārat ne
m·rēē, vit mun viven roñ “Evō!” Roñ “A?”
Roñ “Na ga mērēs nēk a tusuñ muk vus. Nēk
a tusuñ muk tay vus.”**

Viven roñ “O, nutuk! Na gatē mērēs wōs tusuñ

moñ vus nañ suy na n·raqa.”

Alē, nōtōn vit roñ “*Na nawon woy, evō! Taltal woy nēk ōl tē wokem vēlē wōs, wokem parakōt woy mun na. Na ga mērēs vinē nēy qilis, nōtam.*”

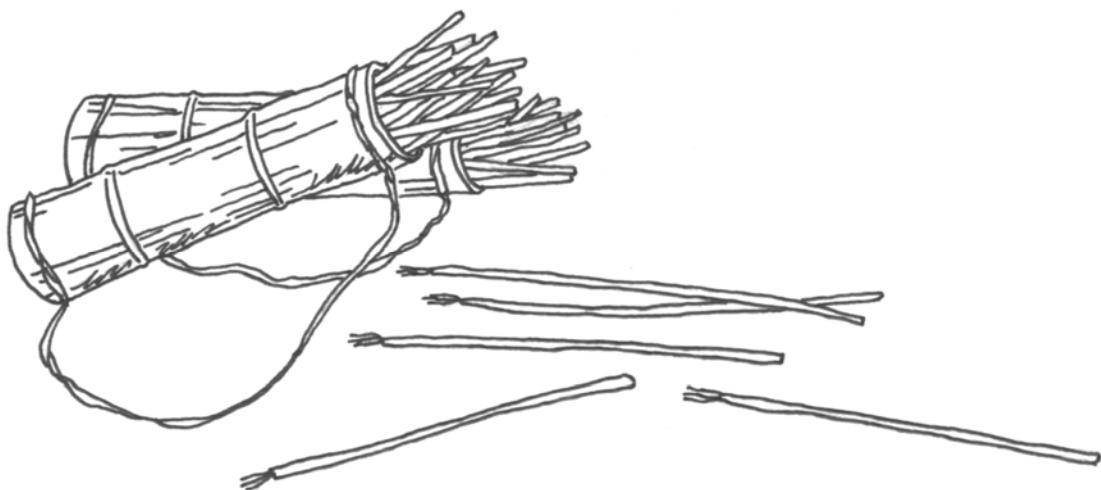
Alē, viven gis iē, tusuñ tay vus mun ni.

Gis iē, mō la tuli jajuñ, tuli woy. Ni m·ris wae mē. (Mo, ma vak jēk, wae ga iv.)

Ni m·la woy tultuli jajuñ, ni m·sēp pas woy, vivis woy ga pēnis mogon, vaga mon vus, la mun ni nirō.

Matvas nañ ni ga mamat, ni van nōtam, ni vinē qilis, jalgēt mon vuvuy tē pira ka mē ti. Vavavan, viven roñ “*Nutuk, na tē vay nēk ti, nēk ōl pipira olbaōt māy nañ, nēk mētē van*

ley ras.”

Nōtōn roñ “*Suy sa, evō?*” **Roñ** “*Óòó, suy Tamat Gēngēn iē, saa tē vak nañ. Nōtnōtōn nivat. Nēy tē van kēlkēl ti, tē rañ putē ti, tē la mun viven ti, ni tē gēn ti.*”

Roñ “*Marē wujek.*”; **roñ** “*Ni ras, le...?*”

Roñ “*Óòó, tē ras sasa wōs. Maate nañ Tamat Gēngēn.*”

Roñ “*Ga wē, evō! Nēk tē suy woy na ti. Qōñ tuwa, na ga van suy Tamat Gēngēn.*”

Viven roñ “*Sōw, nutuk! Na tē rara woy nēk ti mētē van ley, na woy māasēk, ka nēk a van jen na Tamat Gēngēn ga ēl nēk, na ga saa woy māasēk, mamrōs woy.*”

Ni roñ “*Taltal woy, evō! Nēk tē suy woy na ti, qōñ tuwa na ga van.*”

Van va— van, putē nañ sa ni m·rēē, ni roñ
“*Evō, talōw na ga van.*”

Ni roñ “*O, nutuk, na tē ukaa wōs nēk.
— Suy sa? — Nēk mētē van, ni mtē gēn mamat nēk jēn na!
— O, taltal woy, na ga van vatnasē. Ni ōl gēn na, ga wē, ni ōl tē gēn wōs na, na ga van lōk*

ma suy nēk.”

**Nōrō m·saa van van va— van, qōn tuwa, ni
mō gis mon vus, mata vinvine, ni van.**

**Van van van, ni van ma suy Tamat Gēngēn
ne, tē on ti le vuvuy.**

Tamat Gēngēn ne mō roñ sē lēn tē van ma.

**Lēn nañ ga maymay ga maymay tamay
lēnvus!**

**Tepel tē jēv lē taptēn, jarok tē kal ti meken,
tē lañ vuvuy ti.**

**Vuvuy ga mērēs a kamaot, maate mō gis iē
waa ti lē num. Matvut.**

**Putē m·row tuy le mataalol. Roñ “Ōoy!”
Maate roñ “Ōy!”**

Maate tē on ti lē num, ni m·suruu ni mēn

jarok, javay. Vurus maate roñ “Maate!”

**Roñ “Oo? — Moñ gēngēn iē?” Ni roñ “Mm,
muk gēngēn iē. — La ma jōrō gēn!”**

**Maate mō gēn woy ga varii, ni ni m·gēn ga
rēē.**

**Alē ni m·vurus mula pē. “Noñ pē iē? — Mm!
— La ma jōrō un!”**

Maate nañ mō un pas pē, nōtōn ni un.

**Pas, ni van jēn ni, rurus ni roy le mataalol.
Ni van jēn ni.**

**Vēsēj kal ti le mataalol, to vutaa ni. Ni van
lōk suy viven.**

Viven tē saa ti, ni vat mula ma.

**Ni roñ “Evō! Nēk mō vit suy Tamat Gēngēn, ni
tē gēn wōs na! Ka ni matvut woy na! Ti ni m·to
lē num! Rurus ni ma sēj ni ti le mataalol.”**

**Nōtnōtōn van ma van ma van ma, juruñ saa
le mataalol, viven tēlēy tē taka ti.**

**Roñ “O! Isē mō jaw vivej māy ne? Gēj a van
saa, ga vurus sē vivej, sa m·jaw ni.”**

**Van saa, vurus maate roñ “Evō! Nēk tē saa ti,
sē m·sēj nēk lē mataalol māy ne?”**

Roñ “O, tēlēy nutnutuk! Tay putē ga varii

*m·van ma ne, ni m·gal na suy gēngēn, suy pē,
ni m·sugēn polpoloñta na, ni m·vay na suy
gēngēn mēn pē, ni tē jēv jēn lē vēlēk ti.”*

**Ni m·gis iē, rurus na ti lē mataalol, lēē
rakat ti lē mataalol, to jēn na.**

*“O, ga wē!” (Tēlēy putputē nañ, tēlēy pul
vat.) “Ga wē, talōw, pul tēl ga van lē naw,
tuwa ga saa. Suy ni ga gēn putē ga varii nañ.”*

**Talōw matvas, pul tēl mō van lē naw, tuwa
mō saa.**

**Saa van van van, ni roñ “Evō!” Roñ “Mm?”
Roñ “Ni ga van ma qirii, le...?” Roñ “Mm!” —
“Ni ga van vatētēē ma, na a gēn ni! Ni ka
m·qisgaa nēk nanono.”**

**Tē garat tēktēqēl lēwon ti, suy putē ne ka
ni ga gēn ni.**

**Nōrō saa saa saa van van va— van, ni vurus
mula viven, roñ “Evō, ni ga van ma le ga
gasva?”**

**Roñ “Asval ti! Na m·roñ ka ni van ma, na tak
vit jērēs mun nēk.”**

Nōrō m·saa va—van, maate ne roñ sē, lēn ti

van nok mala ma.

Alē, maate ne vit roñ
“Ni nok mala jek le,
nutuk!”

Roñ “Vutwē?” Roñ
“Ga wē. Ni van ma, na ga
gēn ni!”

Putē nañ gis iē, tuy
pēt mataalol, tēlēn jēn
ni. Mō gis mon wotaray
ni ga vus putē ga varii
ne.

Lēn mō vēē vaa-tuwa ma ga maymay, ga
maymay mamaavis ka mamaavis jēn
nanono. Ni van sēv nanono, nanono ga
varii; qirii ne ga maymay sasa.

Putē ne gis iē, ni matvut, saa sēw vak lē
num ne, suruu ni mēn jarok.

Putē ne ni m-row tuy lē mataalol.

Ni vurus maate suy gēngēn, vēnēn mala ni,
roñ “Noñ pē iē?” Roñ “Mm, iē!”

La pē mun ni ni m-un pas, rurus mala
maate roy lē mataalol, sēj rakat ni saa lē

mataalol. To jēn ni.

La nōtōn ne tē vus wōs putē ne.

Ni van lōk. Van lōk vak, vit mun viven roñ

*"Evō! Nēk mō suy woy na na van vaa·rō gēn
jek le. La Tamat Gēngēn te gēn wōs na. Suy sa
mēē? La talōw, na ga van mula."*

Viven mō rara woy ni, roñ "Sōw nutuk! Nēk
van nok vaa·rō, nēk mō ēs nok. Na tē mērēs
wōs ka nēk a van mula. Ni ka jaw vaa·tēl ni a
gēn nēk."

Roñ "Talōw na a van mula, evō."

Talōw, ni van mula.

Van mula, ni m·jaw jējēl men le qōn nirō.

Ni vurus mula gēngēn, roñ "Gēngēn lē
gakul tē taka ti lē gat."

Roñ "La suy ma jōrō gēn."

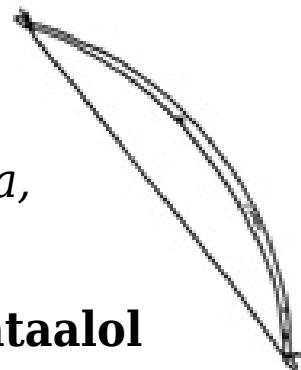
Roñ "Noñ pē iē? — Nōk pē le wetelwa. — La
ma jōrō un."

**Alē, maate mun pas, putē mun pas, rañ
rurus ni roy, vēsēj rakat ni, vēsēj le
mataalol.**

Ni van lōk jēn ni. Ni van jēn un viven.

Viven roñ "O nutuk, nēk gasva? — Na ga ēs

*woy! Ni tē gēn wōs na! Nēk mō
vit ka Tamat Gēngēn tē gēn
jujuñ ti, la ni tē gēn wōs na,
vaa·tēl ēn jēk! Vaa·tuwa ti!”*

**Nōtnōtōn kal ma, ēl sē lē mataalol
ne, viverō tē taka mula ti, viven tēlēy.**

*“Auu! Iva nañ ka ni m·saa ti ka suy ni ga gēn
putē nañ, ni tē taka ti saa nañ lē mataalol.
Vivej tē taka nok mala ti. Gasva mēē?”*

Roñ “*Ga wē. Talōw vagvagē kēlkimi ga van, na
na ga saa. Vagvagē nañ talōw le. Alē, putē nañ
van lōk suy viven, le qayñēn vat. Talōw jēk,
vagvagē van, nēy ka pul vat woy. Ga wē,
talōw, kēlkimi ga van, na ga saa. Na ga saa na
a gēn putē nañ.”*

Roñ “*Ga wē, talōw nañ, nēk tak gēn. Kēlkama
mō saa nok, mērēn nitēl kēlkama tē matvut ti.
Kama tē jaw wōs. Ga wē, nēk talōw nañ
vagvagē vaa·vat.”*

Talōw matvas, putē vagvagē ne van.

Van mula ma, gis mula mon vus.

Van ma, vutuy ti lē mataalol.

Rowol saa, vay mula maate ne jēn le vuvuy.

Roñ “*Gañ gēngēn meleti?*”

Roñ “*Mm, gēk gēngēn iē. — La ma jōrō gēn!*”

Roñ “*Noñ pē meleti?*”

Roñ “*Mm, nōk pē meleti. Pē ne lē wetelwa.*”

(Mo, tē tav pē ti lē wetelwa; noknok ne, tē tav ti lē potel; la mō, tē tav pē ti lē wetelwa.)

Vēnēn toktok pas mula maate ne, la pas pē mun ni, rurus mula ni roy, vēsēj rakat ni saa lē mataalol. To jēn ni.

Tēlēy putē m·kal ma, juruñ sē saa nañ maate tē taka ti.

Roñ “*Óòó! Ava! Iva nañ ni m·saa ti suy ni ga gēn putē nañ, vivej tē taka ti lē mataalol. Gasva mēē?*”

Ni m·kal ma nañ, saa sēw vak lē num, gis mon wotaray, putē ga varii nañ ni ka mō wata lē vat ne.

Vus maate! Joñ jara tē vak lē qōtōn ne.

Alē, ni van lōk jēn ni.

“*Vagvagē talōw, na ga van ma vagvagē!*”

Talōw matvas, ni van ma.

Ni m·la mula gēngēn, vēnēn pas mula maate, vēnēn ni, un pas pē, un pas pē —

Vēsēj ti lē mataalol ne, ni m·gis mon wotaray, waa vak lē num, vus maate ne, joñ jarēn ti lē qōtōn.

Ni vit mun viven roñ “*Evō! Talōw matvas, nēk a van ti lē kērē pē, lē mēlēs pē, lē kērē pē. Nēk a ēl woy jarik. Ka jarik mō lat ma, nañ ēn na m·mat. Ka jarik ōl ga iv, na tē mat wōs.*”

E lē matvas, viven tuy jēn lē vēy, van ti lē kērē pē, saa tēgēy jarēn.

Saa van va— van, putē ne vus pas nēy wō Tamat Gēngēn ne, joñ pas jarēy tē vak lē qōtōn ne.

Ni van ma lē mēlēs pē, row saa ti lē mēlēs pē, jara jan jēn ni.

Alē, viven tē saa ti lē kērē pē. Ēl sē tē woy nōtōn tē sala ma, jara tē van ma.

Viven mō rara roñ “*A! Nutuk mō mat! Jarēn mō van ma!*”

Ni m·ēl sē tē sala ma, valrēē mēn jarēn. Pē tē rañ ni ma.

Van ma van ma van ma, jēn wōn viven ne.

Viven gis iē, saa sēw roy lē pē, rañ ni jējēm ka ni m·mat.

Ni ga ēs woy.

Ni m·gal woy viven mēn jarēn.

Jarē Tamat Gēngēn ni ka m·suwa ni mē.

**Viven mō la mula ni, nōrō van lōk lē
qayñēn vat, pas.**

Varean.

Mere

Maten Womal

Jōlap ~ 19 August 2003

**Varean sasa mun nēk, nēk jujuñ ga rēg
muguk. Muk tay mēsē ususraa pulē
maraw.**

Tay jujuñ, nē m·vējēn mē tay mere ga varii.

**Mere ne men lē pē. Men lē naw wōs: men lē
pē.**

**Ni m·van, le tay mēlēs pē ga varii, ni m·ēl
tay mere ga varii tē on ti.**

Mere ne, sasan ka Gayjara.

Ni van mē ma, ni vēñēn. Vēñēn vēñēn

vēñēn va—va— va—van, ni m·rēē.

**Ni m·ēl ma tonon ga varii, tono saasaa
mogon ni ga on iē.**

Ni m·vējēn mē lē qayñēn juñlēt.

**Alē, pē tē saa ti lolon. Nōs ga rēē māy ne, ti
tē vōvōy ti lē qayñēn juñlēt.**

**Ni m·gis iē, ni qaa mere ne lē qayñēn
juñlēt. Ni u ris vat mē, qayñēn juñlēt ne.**

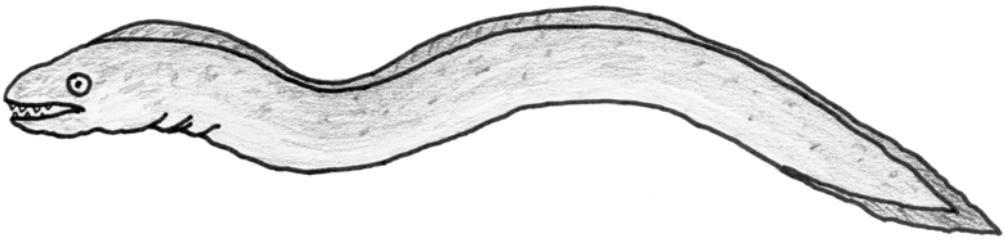
**Ni tē van ti lē soysoy ga rēē ave ave, soysoy
ga rēē ave, ni ga la woy tē qo. Tē qo neñ,
ni tē la ti, ni tē van mē ma, tē vēñēn mere
mē ti, lē qayñēn juñlēt.**

**Valqōñ, valqōñ, soysoy ga rēē ave, ni mas
van. Ni atē saa wōs ti jēn soysoy ti.**

**Ni ga van, suy ni ga la n·tē qo. La tē qo
valqōñ, suy ga la ma, vēñēn pulan mere
mē, lē qayñēn juñlēt.**

**Nēy vurus ni, nēy roñ “Ava! Nēk tē van
valqōñ ti soysoy ga rēē māy nañ, nēk tē la n·tē
qo ti, valqōñ t·jaw sa mē ti?”**

**Ni roñ “O, na tē la ti suy pulēk mere. Na tē
vēñēn ni mē ti.”**

Roñ “Mere nañ ave?” **Roñ** “Mere ne lē qaynēn juñlēt. Ni tē saa wōs lē qaynēn vat. Na m·ēlwoy tay juñlēt ga rēē, qaynēn iē, ti nōs mō sugēn van va—va—van, pē mō rēē van va—va—van, pē u rēē māy nañ na m·qaa mere ti iē. Ni m·ris mon vuvuy mē ni m·on lē qaynēn juñlēt ne.”

Soysoy ga rēē māy ne, jujuñ ne gis iē, van.

Van ma, ni roñ “Ava!” **Roñ** “Oo?” - “Nēk tē saa mun la tē qo ti suy sa? Suy sav jēējēm?”

Roñ “Óòó, na tē la ti suy pulēk mere. Na tē vēñēn nē mēn tē qo nañ ti.” - “O! vutwē, le?”

Vēñēn mere ni m·van va—va—van, mere ne u rēē.

Ale, lē mērēn tuwa, ni vay pas ma jujuñ ma, lē qētē vōnō. Ni vit jērēs mon soysoy mun nēy.

Ni roñ “*Na tē vay kēmi ti, suy muk soysoy ga rēē, van ma lē qōñ tuwa. Na vit jērēs mun kēmi, kēmi van ma, gēj a van pul suy muk soysoy ne, gēj a vus pulēk mere, gēj a pii.*”

Nēy roñ: “*O, ga wē woy!*”

Nēy mō saa van van va—van, qōñ tuwa, ni m·la valvalaw val·vōnō. Tulaa jujuñ val-vōnō, suy mon soysoy ga rēē ne.

Roñ “*Kēmi van ma, kēmi van pul ma gēj a vus mere pulan i va ne, gēj ga pii !*”

Ale, nēy wō sul pas nēy ga van ma, nēy wō māmarat, nēy wō rakraqa.

Roñ “*Talōw, gēj a van laplapas. Gēj a van ōt, a laplapas. Nutnutuk nirō nōrō ga saa woy, suy norō ga ēlwoy tuturu ne, suy kurut mēlē gēn. Gēj ne, na la pas gēj rakraqa, māmarat.*

Rakraqa kēmi a gis gat, māmarat kēmi a gis moomi wēt, gēj a pulu qet mē.”

(Mo, raga men lē gis qet, atē mārē wōs māy noknok ne. Mo, nēy a la raga tuwa, nēy van mē ōt, gis qet mē. Van mē ma

gatam, vutuy lē mata·num; putēv ga sav wēt ne suy ni ga mātakta.

La nēy a van mula suy, tay qōn nēy ga van mula ōt. La woy mon key nañ, nēy van mē, suy ni m·mātakta nok; gis qet mē ti.

Nēy tē vayvay wōs wēt, noknok ne, wēt noknok ne, nēy tē la tuwa ti qirii, tē la tuwa ti talōw. La mō, wēt woy tuwa men lē qet. Ni a gis pas qet mē, ni van mē ma, vutuy rakat lē mata·num suy putēv a sav, suy ni mātakta.)

Nēy gis iē, nēy van ōt.

Rakraqa mō gis gat, nēy van, nēy wō māmarat nēy mō gis wēt, nēy van.

Nēy van van van van van, lē tina mataalē, māy mere ni m·roñ vēlēē, roñ nēy mō ras nok.

Nōrō putputē ne tē pipira ti nōtam, roñ
“Kumuy ga ēlwoy tutujuñ lē gēmēl, a! Kumuy mētē vanvan ley ras jēn! Kumuy ēlwoy tok mētē rakat.”

Ale, nōrō pipira van van, nōrō mō pipleñ saa lē vuvuy, nōrō m·juruñ saa, qōtō mere

tuy nok ti, van jēn lē num!

Tul qōtōn saa meken, la n·jarok jēn lē qōtōn, ni roñ: "Putputē!" Roñ "Aa?"

"Talōw, ka nēy a gēn na, nēk a vit mun tamay, kumuy mētē gēn ley na talōw. Sul ōl gēn na, kumuy mētē gēn ley na."

Gis iē, vak ne, sus lōk lē num, suruu woy mala woy ni.

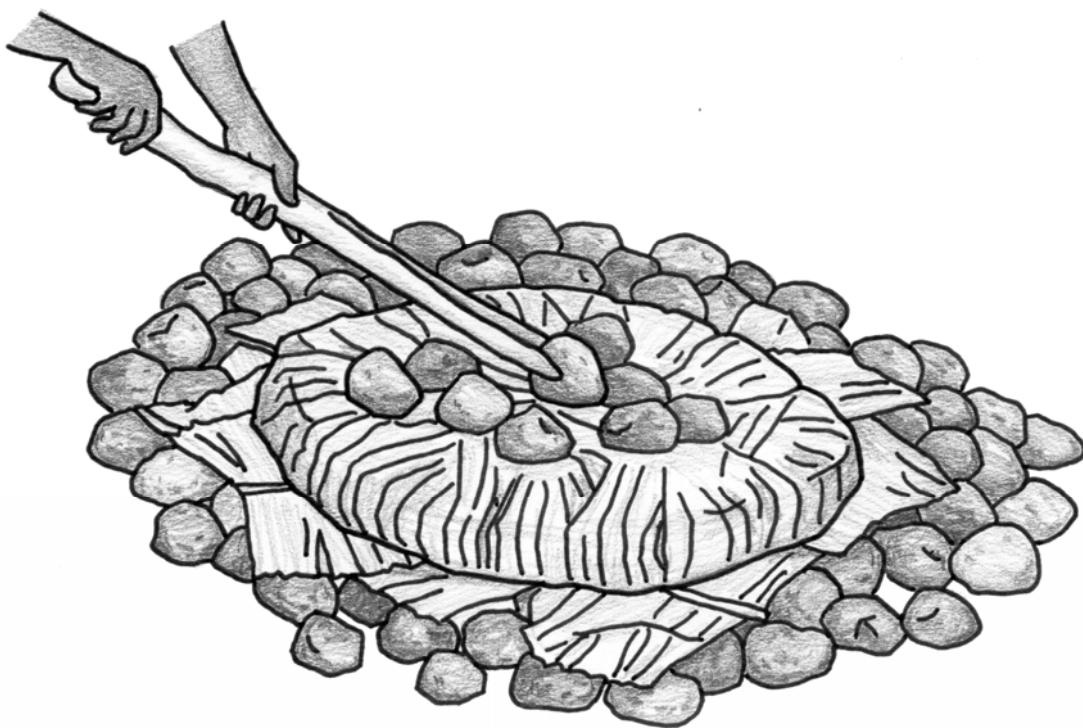

Alē, nōrō putputē mō pipira van van, nēy mō mulē ma.

Mulē ma, nōrō putē roñ "Papa!" Roñ "O?" -
"Kēmi m·van jēn kēmēy, mere m·at ma jēn lē num! Vay kēmēy, roñ 'Talōw, kēmi gēn na, kēlkimi ga sōw! Kēlkimi mētē gēn ley na!'..."

Alē, tamarō m·gis iē, roñ: "Ah! Kumuy saa roñ woy ti, putē! Kama gama n·piipii ga wē ti mō. Na tē roñ vēlēē wōs jēējēm nañ kumuy tē qaa ti, gama n·piipii ti mō! Na tē roñ wōs lañamuy nañ!"

Nōrō roñ: "Ga wē, papa! Kēmēy tē vit woy suy lañan ti." Roñ "Ga wē woy. Taltal woy, nēk ōl tē mērēs wōs, van vuta. Nēk ōl gēn, ga wē,

kēmēy ga sōw.”

**Talōw māy jēk, nēy wējēn putēv: soysoy ga
rēē!**

**Qet, qet, qet mō tuy lē vuvuy! Nēy mō las
qe surē.** (Noknok ne, atē mārē wōs: mō, tē las
qe suy gēngēn ti.)

**Nēy wējēn putēv. Putēv mō nonot, nēy
vuvut pas mere ne.**

**Van van va—van, nēy mō tuqav pas, rivas
pas vuvuy, nēy mō ñoy suy lē vēy.**

(Mo, ga tul suy tapñā māy ne, saa roroñ lē
vuvuy. Noknok ne, rakrakat pas, van kēlkēl; la

mo, tē marē wōs. Mo, ka tuktuqav pas, on roroñ lē vuvuy, ususraa jēejēm mogon.)

Nēy mō saa van va—van nēy mō rakrakat, rakrakat saa, nēy mō sēp pas gēngēn, mō sē pas mere ne — sē pas wu nēy.

Vay nōrō ma nōtam, roñ: “Putē, nutnutuk! Kumuy van ma gēj gēngēn!” **Nōrō roñ** “Óòó! Kēmi gēn woy, kēmēy ga sōw! Kēmēy tē mērēs wōs.” **Roñ** “Ga wē, van vuta kumuy!”

Van ma, nēy gēngēn.

Gēngēn gēngēn va—van, gēngēn pas, nēy mō sugēn gat gay malas, gat le gakul.

(Noknok ne, gakul ga iv lē vuvuy; mo gakul iē. Gēngēn pas māy ne, la gēngēn tē vak lē gakul ne, vēsēj rakat meken.)

Roñ: “Ga wē, kumuy sōw! Kama gēn woy!”

Gēn pas, nēy guyvaa pas vuvuy ne, rivas pas, tul suy tapñā, ka nēy ga tok, nēy on suy pas lē tapñā ne.

Nōrō putputē tē pira ti nōtam.

Nēy nōy van van, juruñ sē saa nañ:

roñroñoy ne pas ne, mere nok!

Nōrō van lōk, nōtam. Nōrō pipira va—va—van, pipleñ sē mala saa: van nok saa lē taqay! Kērē puloy nok.

Tiigēy jujuñ nok woy lē mamñai jēn lē qaatōi. Roñroñoi m·pas nok ē: roñroñoi ne, mere pas nok, taqai mere pas nok.

Nōrō pipira van van, pipleñ sē saa ma: mere tē van nok saa, ga jēn lē jēloi!

Tamarō roñ: “*Away, nōrō nutnutuk ē! Na ga jējēm wen lañamuy kumuy ka m·vit mun na! Na ga jējēm wen lañamuy!*”

Nōrō roñ: “*Nañ ēn le, papa! Nēk tak roñ ēn nañ, nēk tak ēl ēn nañ le. Kēmēy m·vit mun nēk suy mere nañ, ka tē pii ley; nēk valtē kēmēy, nēk m·vit roñ ‘A! Kumuy saa roñ ti, nutnutuk! Kama piipii ti mō ne!’ Nañ ēn le, nēk tak ēl nañ! Nēk mō jējēm wen sē, mō tuwtuw nok. Nēk mō sa nok.*”

Nōrō mō rowol lōk nōtam.

Juruñ sē saa ma nōtam va—van, mō juruñ sē saa ma, mere pas nok woy! Tiigēy jujuñ

ga iv nok!

**Tē valas nok woy ti mekey, tē vēvēvē woy ti
mekey. Mere pas nok woy. Jujuñ ga iv
nok.**

**Saa pas ti lē vuvuy nañ, ka mere mere mere
mere! Tē row vēvē woy ti mekey. La
n·jujuñ.**

**Va—va—van, nōrō putē m·gis iē, rowvil
putēv. Row ma, tutuñ vuvuy ne. Putēv mō
lawlaw, ti lē vuvuy ne.**

**Nēy mō to: mere jōn van lē tas, jōn van lē
naw.**

Lañvus

Susi Rosur

Jōlap ~ 19 August 2003

*Se rērē ra luk e
we lañvus gorotag we vōnō
na srēd e te gōlgōl
wō lōl wōnwōn
ve lē na sur ra nutuk
wa ni ve kal a make Mew
ve kal vōl we tōw lav ē
ni ve to le tan
ve rañ e ris wē vōnō
wo ni m to kēlēkēlē melēg
wa ni ve lig
be ñerē vat Totgan e a la
be suri tmat le Weresur
ve siw le tas mal e i Garat e
wa ve sa riñriñ õw
ve riñ õw we vōnō*

*vē ēl sursur no vanad
te mul ve telwur na.*
Meligō naslañ
wō lōl wōnwōn ve le gēn ti maram
me woriñ tar e
no lañvus e
no wēn tur qōñ e
wo vēl ve rōw ve laqar le melēg
ro naw duñduñ e ve arebat we vōnō
wō tan te mōgōlgōl
wō rir e me dñag gēd
no vanad te mōsō
ve mōsō ras nōk ma e
A e we a
na ve roñ wo deñi naw a la
ve duñduñ a ñere Ngōn
e Rastōw tan i Rertōw wō Mereqō e
ro naw ve duñduñ a maken.

